



Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

PROGRAM
RAZVOJA
PODEŽELJA



Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

SKLOP 1: EKONOMIKA KMETIJSKEGA GOSPODARSTVA

Investicije in poslovno načrtovanje na
kmetijskem gospodarstvu

Tomaž Cör, KGZS Zavod KR



Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

PROGRAM
RAZVOJA
PODEŽELJA



Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

OD IDEJE DO PROJEKTA

Kaj je ideja?

- Idejo lahko definiramo kot nekaj, kar nam pade na pamet, kar se spomnimo, kar nam možgani ponudijo kot rešitev, ko se ukvarjamo z nekim problemom ali ko nam nekaj v naši okolici ali pri nas samih ni všeč.
- Imeti več različnih idej za rešitev enega problema nič ne stane, več kot jih je, večja je možnost, da izberemo optimalno rešitev!



Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije



PROGRAM
RAZVOJA
PODEŽELJA



Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje



NA mladih kmetih
PODEŽELJE STOJI

OD IDEJE DO PROJEKTA

NI NEUMNIH IDEJ!

**Nekatere so sicer malo eksotične oziroma čudaške,
vendar dokler se ukvarjajo z rešitvijo problema,
služijo svojemu namenu.**



Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

PROGRAM
RAZVOJA
PODEŽELJA



Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje



OD IDEJE DO PROJEKTA

Kaj nas motivira za spremembe?

- Načeloma bi morali znati prepoznati, kdaj je čas, da v naši dejavnosti nekaj spremenimo.
- Čakanje, da nekdo nekaj stori ali odloči namesto nas, ne pripelje nikamor.



Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

PROGRAM
RAZVOJA
PODEŽELJA



Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

OD IDEJE DO PROJEKTA

Kaj nas motivira za spremembe?

Lenoba je gibalo napredka!

(pa „fovšija“ tudi!)



Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

PROGRAM
RAZVOJA
PODEŽELJA



Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje



OD IDEJE DO PROJEKTA

Kako sprejemamo odločitve o spremembah? Lahko smo:

- inovatorji
 - gredo na povsem novo pot, nosijo riziko izvedbe ideje, ki še ni bila preizkušena, ob uspešni izvedbi poberejo „smetano“
- ponavljalci
 - vidijo v svoji okolici dobre prakse inovatorjev in jih posnemajo, rizika je manj, seveda pa tudi „smetane“



Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije



PROGRAM
RAZVOJA
PODEŽELJA



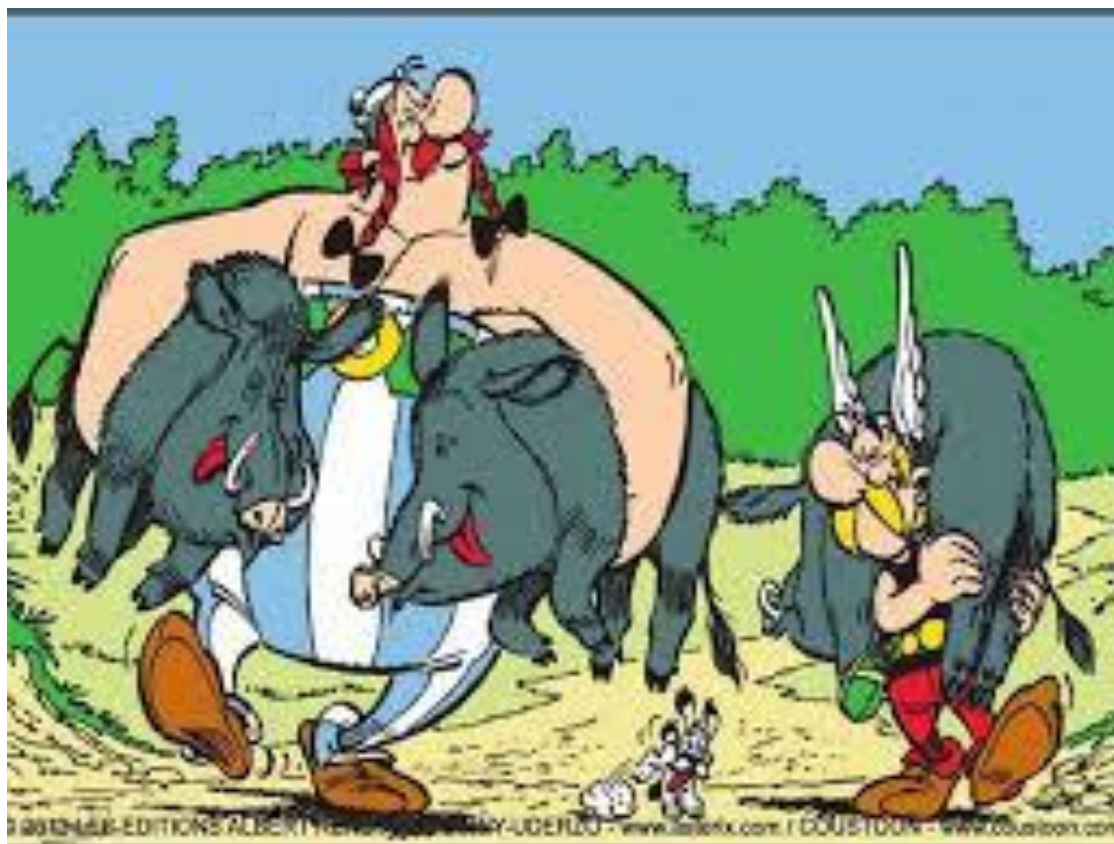
Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje



NA
mladih kmetih
PODEŽELJE STOJI

OD IDEJE DO PROJEKTA

INOVATORJI IN PONAVLJALCI (strokovna literatura)



VIR: GOSCINNY & UDERZO, THE CITY OF GODS



Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

PROGRAM
RAZVOJA
PODEŽELJA



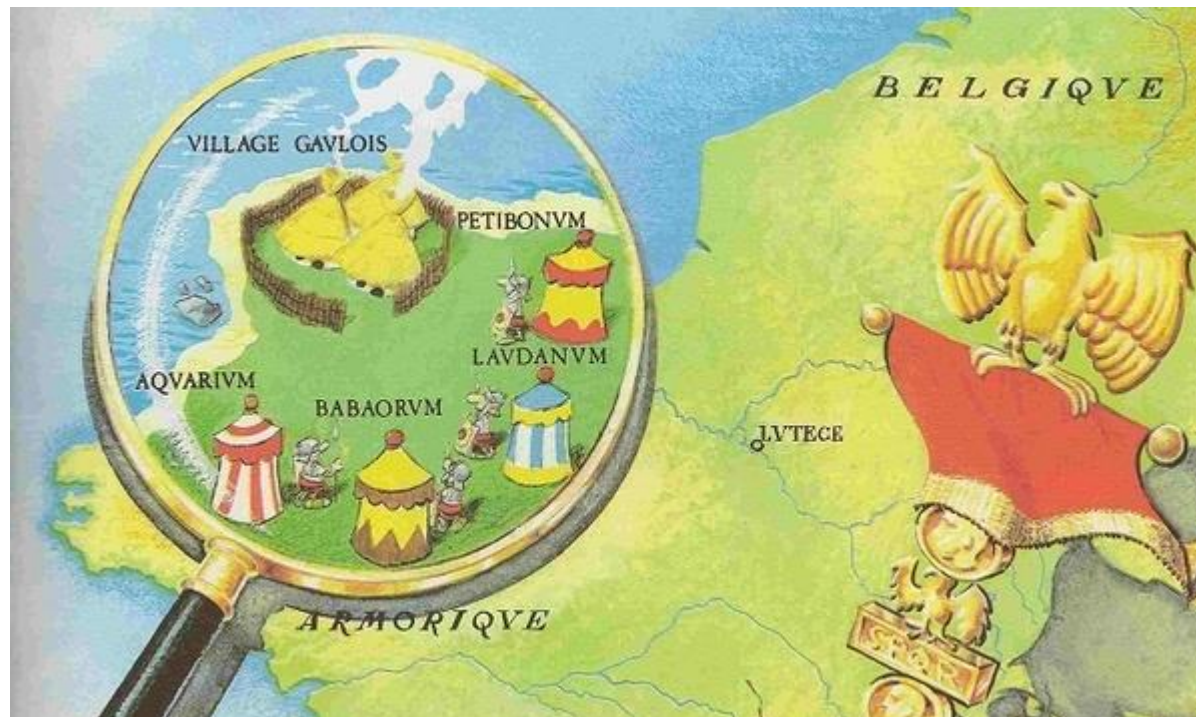
Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje



NA mladih kmetih
PODEŽELJE STOJI

OD IDEJE DO PROJEKTA

INOVATORJI IN PONAVLJALCI (strokovna literatura)



Vir: GOSGINNY & UDERZO



Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

PROGRAM
RAZVOJA
PODEŽELJA



Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje



NA mladih kmetih
PODEŽELJE STOJI

OD IDEJE DO PROJEKTA

INOVATORJI IN PONAVLJALCI (strokovna literatura)



Vir: GOSCINNY & UDERZO



Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

PROGRAM
RAZVOJA
PODEŽELJA



Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje



OD IDEJE DO PROJEKTA

INOVATORJI IN PONAVLJALCI (strokovna literatura)



Vir: GOSCINNY & UDERZO



Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

PROGRAM
RAZVOJA
PODEŽELJA



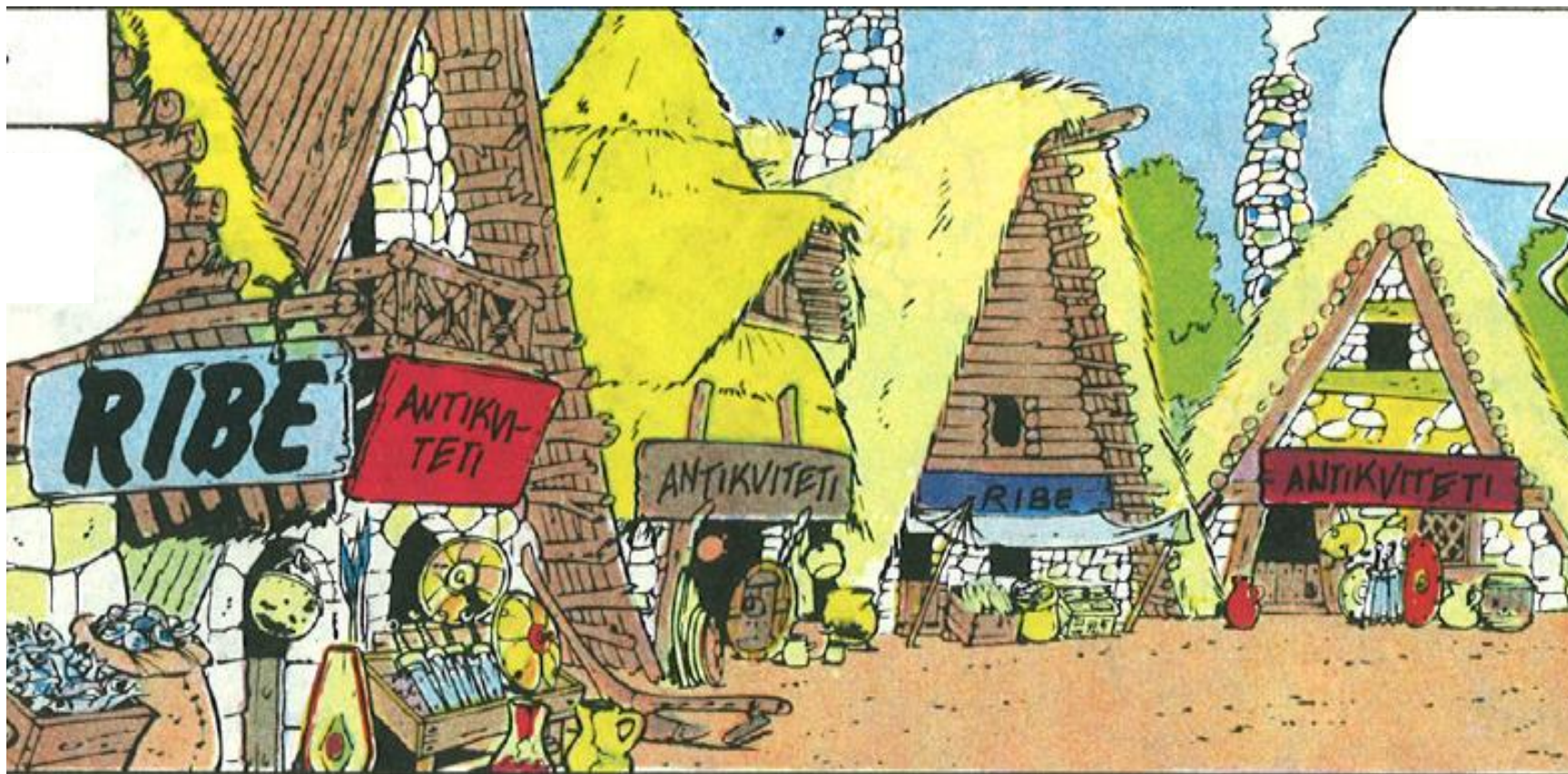
Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje



NA mladih kmetih
PODEŽELJE STOJI

OD IDEJE DO PROJEKTA

INOVATORJI IN PONAVLJALCI (strokovna literatura)



Vir: GOSGINNY & UDERZO



Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

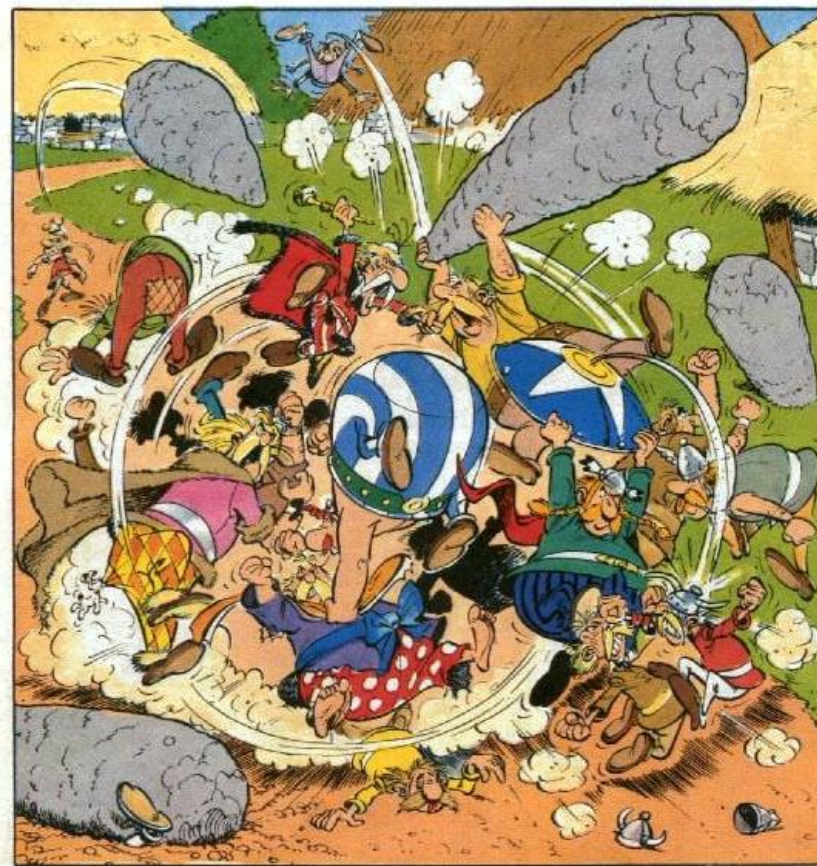
PROGRAM
RAZVOJA
PODEŽELJA



Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

OD IDEJE DO PROJEKTA

INOVATORJI IN PONAVLJALCI (strokovna literatura)



Vir: GOSCINNY & UDERZO



Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

PROGRAM
RAZVOJA
PODEŽELJA



Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje



NA mladih kmetih
PODEŽELJE STOJI

OD IDEJE DO PROJEKTA

INOVATORJI IN PONAVLJALCI (strokovna literatura)



Vir: GOSCINNY & UDERZO



Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

PROGRAM
RAZVOJA
PODEŽELJA



Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje



NA mladih kmetih
PODEŽELJE STOJI

OD IDEJE DO PROJEKTA

INOVATORJI IN PONAVLJALCI (strokovna literatura)



Vir: GOSCIINNY & UDERZO



Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

PROGRAM
RAZVOJA
PODEŽELJA



Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

OD IDEJE DO PROJEKTA

Izjemno pomembno je, da znamo smiselnost oziroma uresničljivost naše ideje ustrezno preveriti oziroma jo analizirati:

- lahko jo analiziramo sami,
- lahko se posvetujemo z drugimi.

Za vrednotenje idej obstajajo različne metode.



Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije



Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje



OD IDEJE DO PROJEKTA

Presoja za in proti (pro et contra)

- Na list papirja narišemo tabelo z dvema stolpcema, v en stolpec vpisujemo argumente za, v drugega pa argumente proti izvedbi ideje.

ZA	PROTI



Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije



Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje



NA mladih kmetih
PODEŽELJE STOJI

OD IDEJE DO PROJEKTA

Presoja za in proti (pro et contra)

- Problem: Gneča na cesti in vročina
- Ideja: Kupil si bom motor!

Za

Hitrejša pot v službo in iz nje

Veter hladi

Občutek svobode

Bolj star, bolj nor

Proti

Zanj ni prostora v garaži

Pozimi nič ne pomaga

Varnost

Revma



Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije



Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje



Na mladih kmetih
PODEŽELJE STOJI

OD IDEJE DO PROJEKTA

Nekoliko bolj napredna in ena najpogostejših analiz z zelo široko možnostjo uporabe, je tako imenovana PSPN matrika (PSPN je slovenska kratica za Prednosti, Slabosti, Priložnosti ter Nevarnosti), oziroma bolj znana po angleško kot SWOT analiza (SWOT je angleška kratica za: Strengths, Weaknesses, Opportunities, and Threats).



Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

PROGRAM
RAZVOJA
PODEŽELJA



Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

OD IDEJE DO PROJEKTA

Presoja s pomočjo PSPN matrice

NOTRANJI DEJAVNIKI

ZUNANJI DEJAVNIKI

Prednosti

Priložnosti

Slabosti

Nevarnosti



Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

PROGRAM
RAZVOJA
PODEŽELJA



Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

OD IDEJE DO PROJEKTA

NOTRANJI DEJAVNIKI

ZUNANJI DEJAVNIKI

Prednosti

Prepoznavnost, ugodne cene, kvaliteta, ugodni plačilni pogoji, rok dobave, dober informacijski sistem, dobro ime, znanje, izkušnje, dobri medsebojni odnosi, izobrazba, sposobnost kadra, produktivnost, utečenost, pozitivna avtoriteta, pridobljena koncesija, lokacija;

Slabosti

visoki stroški poslovanja, neusposobljen in nemotiviran kader, visoka cena za slabo kvaliteto, visoka investicija, visoka cena zaradi lokacije, nemotiviranost, slabi odnosi, slabo ime, odvisnost od strank, finančna nedisciplin, premajhni prostori, negospodarnost, slaba klima, zastarelost opreme,

Priložnosti

zunani razvoj tehnologije, propad konkurence, trend (eko, bio), nova tržna niša, recesija – produkti, ki zmanjšujejo stroške, rastoči trg, možnost sofinanciranja naložb, Schengen, količinski popusti dobaviteljev, daljši plačilni roki pri dobaviteljih;

Nevarnosti

sprememba zakonodaje za dejavnost, nelojalna konkurenca, zasičenost trga, zahtevne licence; izguba dobavitelja/poslovnega partnerja, recesija, trošarine, omejen rok trajanja, vremenske razmere, sezonski vplivi, nova konkurenca, razvoj tehnologije, plačilna nedisciplin, upad prodaje (riziko odpovedi), odhod zaposlenih h konkurenci;



Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije



Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje



NA mladih kmetih
PODEŽELJE STOJI

OD IDEJE DO PROJEKTA

Izklopite čustva, vklopite razum!

Ko prepustimo čustvom, da vodijo postopek odločanja oz. izvedbe, se nem pogosto zgodi, da:

- investiramo v nekaj, kar zares ne potrebujemo ali potrebujemo samo dvakrat v letu
- investiramo v nekaj, kar je večje in močnejše kot dejansko potrebujemo.
- investiramo v nekaj, kar nas bo drago stalo – (pre)plačamo blagovno znamko.

Poskušajmo se izogibati naglim odločitvam v stilu „če naročite takoj, vam popolnoma brezplačno...“!!!



Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

PROGRAM
RAZVOJA
PODEŽELJA



Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

OD IDEJE DO PROJEKTA

Kaj je projekt?

- Najbolj enostavna definicija je, da je to proces uresničevanja določene ideje.
- V fazi priprave projekta moramo predvideti vse postopke od začetka uresničevanja ideje do njegove končne uresničitve, poznati moramo vse potrebne vložke, predvideti pa moramo tudi rezultate, ki jih bo naš projekt prinesel.



Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

PROGRAM
RAZVOJA
PODEŽELJA



Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

OD IDEJE DO PROJEKTA

Izvedba projekta

- Potrebno je zbrati čim več informacij, ki so potrebne za izvedbo projekta, premisliti, kako so te informacije skladne z našimi pričakovanji in zmožnostmi ter se šele nato lotiti izvedbe.
- V nasprotnem primeru se nam lahko zgodi, da bomo prišli do točke, kjer nas bo enako drago stalo nadaljevanje izvedbe projekta kakor tudi njegova opustitev.



Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

PROGRAM
RAZVOJA
PODEŽELJA



Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

OD IDEJE DO PROJEKTA

Tehten razmislek o vseh dejavnikih pri uresničevanju ideje:

- umestitev ideje/naložbe,
- financiranje,
- proizvodnja,
- zakonske zahteve,
- prodaja,
- trg/kupci,
- konkurenca,
- oglaševanje/marketing...



Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije



Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje



OD IDEJE DO PROJEKTA

PRIMER: PROJEKT INDIJA

- ali se ostali s tem strinjajo?
- kolikšne stroške naš proračun prenese?
- pridobimo ponudbe turističnih agencij, ter primerjava ponudb z našimi željami,
- uskladitev termina naših počitnic,
- vizumi,
- cepljenja,



Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

PROGRAM
RAZVOJA
PODEŽELJA



Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

OD IDEJE DO PROJEKTA

PRIMER: PROJEKT INDIJA

- nabava ustreznih oblačil, fotoaparata/kamere,
- poskrbimo za to, da nam bo nekdo hranil psa, pobiral pošto iz nabiralnika in zalival rože,
- priprava prtljage in odhod na letališče.



Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

PROGRAM
RAZVOJA
PODEŽELJA



Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje



OD IDEJE DO PROJEKTA

PRIMER: PROJEKT INDIJA

- nabava ustreznih oblačil, fotoaparata/kamere,
- poskrbimo za to, da nam bo nekdo hranil psa, pobiral pošto iz nabiralnika in zalival rože,
- priprava prtljage in odhod na letališče.



Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

PROGRAM
RAZVOJA
PODEŽELJA



Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

OD IDEJE DO PROJEKTA

Kaj če ustrezno ne predvidimo vsega?

- Projekta ne bo mogoče začeti.
- Projekt bo na sredi obtičal.
- Projekt bomo izvedli, a ne bomo imeli od njega nobene koristi.
- Projekt bomo izvedli, ampak ne bomo zadovoljni.



Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

PROGRAM
RAZVOJA
PODEŽELJA



Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

OD IDEJE DO PROJEKTA

Pripraviti moramo poslovni načrt!

Žalostno dejstvo:

Navadno pripravljamo poslovne načrte zgolj za kandidaturo na razpise za podporo investicijam.

Poslovni načrt (vsaj poenostavljeno varianto) bi morali imeti že, ko se odločamo, ali bomo sploh izvedli neko večjo spremembo oziroma naložbo!



Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije



Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje



NA mladih kmetih
PODEŽELJE STOJI

OD IDEJE DO PROJEKTA

V poslovni načrtu je potrebno predvideti:

- kaj, kje in koliko bomo delali,
- kakšna bo ocenjena lastna in prodajna cena,
- kje in kako bomo naše izdelke prodajali,
- kdo bodo naši kupci in dobavitelji,
- kdo in kakšna je konkurenca,
- vse obveznosti, ki jih bomo imeli med uresničevanjem naše ideje
- likvidnost
- končni zaslužek



Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije



Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje



NA mladih kmetih
PODEŽELJE STOJI

OD IDEJE DO PROJEKTA

Poslovni načrt je nekakšna poslovna »GPS navigacija«
-> če se bomo ravnali po njem, bodo naši rezultati približno takšni, kot smo jih načrtovali. Treba pa mu je dati ustrezne/pravilne podatke.

Poslovni načrt, pripravljen z nerealnimi oziroma preveč optimističnimi predpostavkami, nas lahko odpelje v podaljšanje dobe odplačevanja investicije, ob večjem padcu cen proizvodov oziroma dvigu cen surovin nas lahko spravi v finančne težave, sploh, če bomo za izvedbo naložbe najeli kredit.

OD IDEJE DO PROJEKTA

PODATKI, UPORABLJENI V POSLOVNEM NAČRTU, MORAJO BITI REALNI!!!

Primer:

30.000 l mleka X današnja cena 0,28 € = 8.400 €

30.000 l mleka X predvidena znižana cena 0,25 = 7.500 €

ali

mlečnost po kravi 10.000 l - najboljše

mlečnost po kravi 7.000 l - slovensko povprečje

-> razlika 3000 l X 0,25 = 750 € po kravi

Če investicija po črnem scenariju ne bo nasedla, jo bomo toliko lažje speljali tudi v boljših razmerah.



Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

PROGRAM
RAZVOJA
PODEŽELJA



Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

OD IDEJE DO PROJEKTA

Težava je, ker se poslovni načrt lahko „frizira“!

Pri svojem delu sem že slišal:

„Ti samo pripravi poslovni načrt, da bom uspel na razpisu, kako bom jaz potem odplačeval kredit, je pa moja stvar.“

Razlog je dejstvo, da se pri ocenjevanju vlog dajejo dodatne točke na določene kazalnike (npr. ISD, pozitiven finančni tok, ...).



Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije



Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje



NA mladih kmetih
PODEŽELJE STOJI

OD IDEJE DO PROJEKTA

Največja težava je financiranje projektov.

- Najlažje je, če uporabimo lastne prihranke, vendar za večje naložbe navadno nimamo dovolj lastnih sredstev.
- Pri najemanju kreditov moramo biti zelo previdni, da nam obresti ne poberejo preveč zaslužka in bomo na slabšem, kot brez investicije.



Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije



Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje



OD IDEJE DO PROJEKTA

MOŽNOST RAZVOJA KMETIJ PREKO RAZNIH RAZPISOV ZA SOFINANCIRANJE

- kandidiranje na razpise raznih skladov, občin, LAS, ...
- povratna in nepovratna sredstva,
- različne stopnje sofinanciranja,
- pri skladih navadno zaprti razpisi – izbor najboljših projektov – točkovanje,
- pri občinah navadno veliko kandidatov – pretirano drobljenje sredstev.



Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije



Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje



NA mladih kmetih
PODEŽELJE STOJI

OD IDEJE DO PROJEKTA

S kandidiranjem na razpis kmetija lažje pride do neke razvojne investicije, potreben je manjši vložek,

AMPAK:

- najprej je potrebno stvar v celoti dokončati in sfinancirati, šele nato se lahko odda zahtevek za izplačilo odobrenih sredstev,
- potrebno je imeti vse dokumente (gradbeno in druga dovoljenja, račune za izvedena dela, uporabno dovoljenje ...),
- lastno delo praviloma ni upoštevano,
- potrebno je vztrajati v uporabi še nekaj let in poročati o rezultatih



Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

PROGRAM
RAZVOJA
PODEŽELJA



Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

OD IDEJE DO PROJEKTA

Kakšen je pravilen pristop k odločanju, ali kandidirati na razpis?

- Ker je objavljen razpis in so na voljo sredstva, moram nekaj nabaviti.
- Že nekaj časa nameravam kupiti ..., ker to nujno potrebujem za svoje delo, nekaj sem že prihranil, sedaj pa bom lažje izvedel investicijo.



Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

PROGRAM
RAZVOJA
PODEŽELJA



Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

OD IDEJE DO PROJEKTA

Pričakovanja ob izvedbi projekta:

- Ali bo nakup denimo traktorja izpolnil naše cilje?
- Ali bo nakup nekega kmetijskega stroja izpolnil naše cilje?
- Ali bo izgradnja hleva izpolnila naše cilje?

Odvisno od postavljenih ciljev in od izrabe predmeta naložbe.



Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije



Na mladih kmetih
PODEŽELJE STOJI

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

OD IDEJE DO PROJEKTA

Primer:

Cilj na kmetiji nam je povečanje dohodka.

Imamo 5 hektarov njiv z delikatesnimi kumaricami.

Nabavili bi stroj za obiranje kumaric.



Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije



Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje



NA mladih kmetih
PODEŽELJE STOJI

OD IDEJE DO PROJEKTA

Sama nabava stroja še ne pomeni avtomatskega doseganja cilja. Tudi če bomo pridelek lažje pobrali, ga verjetno ne bo več, kot takrat, ko smo pobirali ročno (morda bo boljše kakovosti -> višja cena -> dosežen cilj). Za doseganje cilja bomo morali:

- Dobiti dodatne površine in povečati pridelek.
- Izvajati usluge s strojem za druge pridelovalce.
- Domači, ki so pobirali ročno, bi morali v prihranjenem času početi kakšno drugo dejavnost.
- Odpustiti najete delavce za obiranje.



Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

PROGRAM
RAZVOJA
PODEŽELJA



NA mladih kmetih
PODEŽELJE STOJI

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

OD IDEJE DO PROJEKTA

Pričakovanja ob izvedbi projekta:

- Pred naložbo velja preveriti:
 - Ali ima kdo v bližini tak stroj?
 - Ali nam je pripravljen z njim izvesti strojno uslugo?
 - Kakšna je cena take usluge in ali je najem ugodnejši od nakupa stroja?
- Žal strojni krožki povsod v Sloveniji še vedno niso polno zaživele.



Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije



Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje



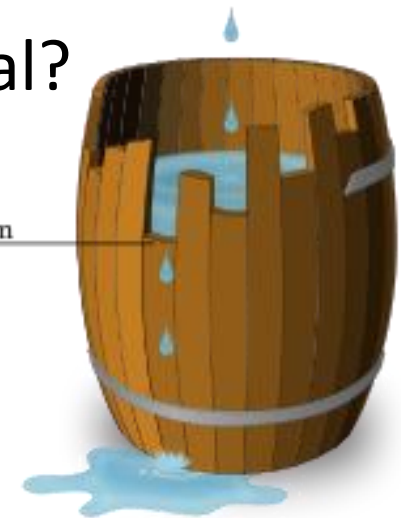
OD IDEJE DO PROJEKTA

Pred naložbo velja tudi razmisliti:

- Ali bom lahko po naložbi fizično obvladoval pridelavo/prirejo?
- Ali bom lahko prodal dodatne količine?
- Kakšne cene bom dosegal?
- Ali jo bom v večjem obsegu lahko financiral?

Spomnimo se Liebigove kadi!

Minimum





Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

PROGRAM
RAZVOJA
PODEŽELJA



Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

OD IDEJE DO PROJEKTA

Če povzamem:

- Ne bojte se imeti idej, jih pa temeljito premislite oziroma ovrednotite.
- Ne pustite se drugim prelahko odvrniti od svojih idej, morda so vam zavistni, ali pa se bojijo sprememb.
- Projektov se lotite šele takrat, ko imate že vse premišljeno, da ne boste prišli do točke, kjer vas bo enako drago stalo nadaljevanje izvedbe projekta kakor tudi njegova opustitev!



Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije



Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje



NA mladih kmetih
PODEŽELJE STOJI

OD IDEJE DO PROJEKTA

Če povzamem:

- Možnost imate pridobiti sredstva za razvoj iz različnih virov, poslužujte pa se jih po tehtnem premisleku.
- Preden začnete uresničevati neko idejo, si morate biti na jasnem glede mnogih stvari, ki se tičejo vaše pridelave/proizvodnje, glede vplivov okolice na vašo kmetijo in njenih vplivov na okolico.



Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

PROGRAM
RAZVOJA
PODEŽELJA



Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

OD IDEJE DO PROJEKTA

Če povzamem:

- Ravnanje dobrih gospodarjev ne sme biti prenagljeno, pa tudi ne preveč strahopetno, ampak preudarno.
- Predvsem je pomembno, da težave pri gospodarjenju pravočasno zaznavate in jih tudi poskušate v čim večji meri ustrezno razrešiti.
- Zdrava kmečka pamet je najboljša!!!